

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön rakenneuudistus 2014 - 2016

Yleistä uudistuksesta

Toisen asteen koulutuksen rahoituksessa kaavaillaan siirtymistä pelkästään talousarvioperusteiseen rahoitukseen, mikä voi heikentää toiminnan suunnittelun pitkäjänteisyyttä. Koulutuksen rahoituksen tulee olla ennakoitavissa, jotta koulutusta pystytään tarjoamaan kattavasti ja niin, että siinä otetaan huomioon alueen elinkeinoelämä ja työllisyyspoliittiset tarpeet.

Uudistukseen sisältyvänä keskeisenä piirteenä on valtion ohjausvallan lisääminen. Vaikka tietyissä kysymyksissä (esim. valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet) yhtenäinen ohjausvalta on tarpeen, on syytä huomioida, että opetusta annetaan aina yksilöllisissä olosuhteissa, jotka voivat olla alueellisesti toisistaan poikkeavia eri puolilla maata. Tämän vuoksi on oleellista, että koulutuksen järjestäjillä on riittävästi myös paikallista määräysvaltaa koulutukseen.

Etelä-Pohjanmaalle on leimallista pienyrittäjyys ja se, että maakunnan yritys kenttä on suhteellisen vakaa. Koulutuksen järjestäjien kannalta tämä tarkoittaa sitä, että heidän on erityisesti huomioitava pk-yritysten tarpeet koulutuksen järjestämisen osalta. Toisaalta vakaan yritys kentän ansiosta koulutuksen järjestäjillä on ollut hyvät mahdolliset rakentaa pitkäaikaisempaa yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa, mikä on mahdollistanut sen, että yritysten tarpeet on voitu huomioida annettavassa koulutuksessa varsin hyvin verrattuna niihin alueisiin, joiden yritys kenttä on epävakaampi.

Kansallisesti verrattuna Etelä-Pohjanmaan perusopetuksen päättävät sijoittuvat hyvin toisen asteen koulutukseen. Esimerkiksi vuonna 2012 Etelä-Pohjanmaalla peruskoulun päättäneistä 9-luokkalaisista 4,9 prosenttia oli sellaisia, jotka eivät jatkaneet tutkintotavoitteista opiskelua heti peruskoulun jälkeen. Tämä osuus oli maakunnistamme pienin. Osaltaan siihen lienevät syynä sekä toisen asteen koulutuksen nykyinen hyvä alueellinen saavutettavuus eri puolilla maakuntaa että

edellä mainittu mahdollisuus pitkäaikaisempaan yritysyhteistyöhön koulutuksen järjestäjien ja yritysten kesken. Maakunnan työttömyysaste on myös Suomen pienimpiä, mikä selittynee osaltaan sillä, että alueella annettavassa koulutuksessa on kyetty onnistuneesti huomioimaan ympäröivän yhteiskunnan tarpeita.

Toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön uudistusta on valmisteltu sangen kiireisellä aikataululla. Kuntaliiton Manner-Suomen kunnille ja ammatillisen koulutuksen kuntayhtymille tekemässä kyselyssä arvioitiin toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön uudistusta. Kyselyyn vastaajat ovat arvioineet, että meneillään on liikaa samanaikaisia uudistuksia, jotka synnyttävät epätietoisuutta ja väsymystä koulutus- ja kuntakenttään. Tämä heikentää mahdollisuuksia uudistusten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Vastaajat kaipaavat sekä työrauhaa että selkeämpää aikataulutusta toteutettaville uudistushankkeille.

Kyselyn vastaajien yksi keskeisistä arvioista oli, että yksi malli ei toimi kaikkialla, vaan pakottavalla ja yhdenmukaistavalla ohjauksella voidaan aiheuttaa epätarkoituksenmukaisia ja kalliita ratkaisuja, joilla ei vastata koulutuspolitiikan keskeisiin tavoitteisiin. Kansallisiin tavoitteisiin voidaan päästä eri tavoin eri puolilla maata.

Ammatillinen peruskoulutus

Ammatillisen koulutuksen alueellisen kattavuuden tulee olla riittävää siten, ettei pitkä matka muodostu koulutuksen ja siihen hakeutumisen esteeksi. Tässä yhteydessä tulee huomioida myös koulutuksessa olevien asumistarpeet ja niihin tarvittavien investointien vaatima rahoitus.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa tulee ottaa huomioon joustavuus, nopea reagointi sekä alueelliset työmarkkinoiden ja elinkeinoelämän tarpeet.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutusta uudistettaessa on huomioitava, että lukioilla ja peruskouluilla on yhteisiä opettajia ja että lukioden toiminnan järjestäminen vaikuttaa myös peruskoulujen opetuksen järjestämiseen.

Mikäli lukiokoulutuksen toimipisteitä karsitaan, on uusia koulutusjärjestelyjä suunniteltaessa huomioitava mm. pidentyneet koulumatkat sekä lukiolaisten asumistarpeet, mikäli koulumatkat muodostuvat niin pitkiksi, ettei koulukyytien päivittäinen käyttö ole mahdollista.

Muuta uudistuksessa huomioitavaa

Etelä-Pohjanmaalla toimiva Kuortaneen lukio on maakunnan ainoa erityisen, urheiluun liittyvän tehtävän saanut lukio. Kuortaneen lukio on keskeinen osa Etelä-Pohjanmaan liikuntakeskittymää, johon kuuluu myös mm. Kuortaneen Urheiluopisto. Tällä keskittymällä on merkittävä rooli suomalaisten huippu-urheilijoiden kehittämisessä. Lukion toiminta vaikuttaa osaltaan kansallista tunnustusta saaneen Urheiluopiston toimintaan. On tärkeää, että erityisen tehtävän toteuttamiseen turvataan riittävä rahoitus niin, että Kuortaneen lukion erityistehtävän vaatimat järjestelyt huomioidaan sen saaman valtion rahoituksen määrässä.

Suomen Yrittäjäopisto on jo usean vuoden ajan toiminut valtakunnallisesti yhtenä maan johtavista yrittäjätutkintojen järjestäjistä. Yrittäjätutkinnot ovat konkreettinen ja edullinen tapa parantaa yrittäjien asemaa. Yrittäjyyden edistäminen nähdään myös hallitusohjelmassa keskeisenä lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteena. Rakenteelliset edellytykset yrittäjyydelle ovat olemassa, mutta yrittäjyysosaamista ja -halukkuutta on lisättävä koulutuksella. Yrittäjäkoulutus tulee sen vuoksi priorisoida riittävän korkealle koulutusresurssien allokaatiossa.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman laadintaan liittyvään ennakointityöhön on saatava riittävät resurssit jatkossakin. Kyseessä on kansallisesti merkittävä eri alueita koskeva ennakointityö, jota ollaan nyt tekemässä neljättä kertaa. Vastaavaa eri sidosryhmien laajamittaista ennakointityötä ei toteuteta muilla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla näin laajasti. Riittävän hyvin resursoitu ennakointityö tarjoaa hyviä mahdollisuuksia myös toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön kehittämiseen.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTHNIA

Lausunto

17.11.2014

Lausunnon keskeinen sisältö

Toisen asteen koulutuksen rahoituksessa kaavaillaan siirtymistä pelkästään talousarvio-perusteiseen rahoitukseen, mikä voi heikentää toiminnan suunnittelun pitkäjänteisyyttä. Koulutuksen rahoituksen tulee olla ennakoitavissa, jotta koulutusta pystytään tarjoamaan kattavasti ja niin, että siinä otetaan huomioon alueen elinkeinoelämä ja työllisyyspoliittiset tarpeet.

Uudistukseen sisältyvänä keskeisenä piirteenä on valtion ohjausvallan lisääminen. Vaikka tietyissä kysymyksissä (esim. valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet) yhtenäinen ohjausvalta on tarpeen, on syytä huomioida, että opetusta annetaan aina yksilöllisissä olosuhteissa, jotka voivat olla alueellisesti toisistaan poikkeavia eri puolilla maata. Tämän vuoksi on oleellista, että koulutuksen järjestäjillä on riittävästi myös paikallista määräysvaltaa koulutukseen. Kansallisiin tavoitteisiin voidaan päästä eri tavoin eri puolilla maata.

Seinäjoella 17.11.2014

Lasse Anttila
maakuntahallituksen puheenjohtaja

Asko Peltola
maakuntajohtaja